

Reovee käitlemine tihedalt asustatud ühiskanalisatsioonita piirkondades

Anni Mandel
Kliimaministeerium
veeosakonna nõunik

07.12.2023

Veeseadus

§ 104. Kohustus korraldada asulareovee kogumine, puhastamine, kohtkäitlus ja äravedu

- (1) Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud korraldama asulareovee kogumise ja selle puhastamise enne heitveena suublasse juhtimist käesoleva seaduse § 128 lõike 7 alusel kehtestatud heitvee saasteainesisalduse piirväärtusteni või § 128 lõikes 6 nimetatud reovee puhastusastmeteni.
- (2) Reovee puhastusaste on saasteainete reoveepuhastis kõrvaldamise määr, mida väljendatakse protsentides.
- (3) Asulareovee hulka ei arvata tööstuse või muu tootmise reovett, mida käideldakse tööstusreoveepuhastis.
- (4) Suublasse juhitava heitvee nõuetele vastavuse saavutamiseks on kohaliku omavalitsuse üksus **kohustatud tagama reoveekogumisalal ühiskanalisatsiooni olemasolu reovee reoveepuhastisse juhtimiseks, välja arvatud reoveekogumisalal koormusega alla 2000 inimekvivalendi ning käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud juhul.**
- (5) Kui reoveekogumisalal ühiskanalisatsiooni rajamine toob kaasa põhjendamatult suuri kulusi või sellest ei ole keskkonnale tulu, võib reoveekogumisalal koormusega 2000 inimekvivalenti või rohkem kasutada reovee kogumiseks lekkekindlaid kogumismahuteid.
- (6) Reoveekogumisalal koormusega **alla 2000 inimekvivalendi ei ole ühiskanalisatsiooni väljaehitamine kohustuslik**, kuid ühiskanalisatsiooni ja reoveepuhasti olemasolu korral tuleb need hoida tehniliselt heas korras, et tagada reovee nõuetekohane kogumine ja puhastamine.
- (7) Kohaliku omavalitsuse üksus kehtestab oma halduspiirkonnas reovee kohtkäitluse ja äraveo eeskirja.

Veeseadus

§ 124. Reovee puhastamise tingimused

- (1) Reovesi tuleb puhastada kohapeal, juhtida reoveepuhastisse või koguda kogumismahutisse ja vedada purgimissõlme, kui käesolevas jaos ei ole sätestatud teisiti.
- (2) **Reoveekogumisalal ja väljaspool reoveekogumisala sellisel alal, kus puudub ühiskanalisatsioon, peab reovee tekitaja koguma reovee lekkekindlasse kogumismahutisse ning korraldama selle veo kohaliku omavalitsuse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas määratud purgimissõlme.**
- (3) Reoveekogumisalal koormusega **alla 2000 inimekvivalendi, kus puudub ühiskanalisatsioon, võib lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatule rajada reovee puhastamiseks omapuhasti** ja juhtida bioloogiliselt või süvapuhasstatud reovett suublasse.
- (4) Reoveekogumisalal koormusega **2000 inimekvivalenti või rohkem on omapuhastite kasutamine keelatud.** Nimetatud keeldu ei kohaldata eelpuhastitele ega tööstusreoveepuhastitele.
- (5) Reoveekogumisalal koormusega 2000 inimekvivalenti või rohkem võib rajada mitu reoveepuhastit, kui iga rajatava reoveepuhasti projekteeritud reostuskoormus on vähemalt 50 inimekvivalenti.
- (6) **Väljaspool reoveekogumisala, kus puudub ühiskanalisatsioon, võib rajada omapuhasti või kasutada lekkekindlaid kogumismahuteid.**

Millega arvestada piirkonnas reoveekäitluse planeerimisel?

- Kanalisatsiooniehitiste kujade ulatused:
 - VeeS § 134, § 136, § 137, keskkonnaministri 31.07.2019 määrus nr 31 „Kanaliseerimise, ehitamise ja kasutamise nõuded ning kanalisatsiooniehitise kuja täpsustatud ulatus“;
- Puur- ja salvkaevude sanitaarkaitsealade ja hooldusalade ulatused:
 - VeeS § 127, § 154;
- Erinõuded heitvee pinnasesse juhtimiseks, sh imbsüsteemi kaugus joogivee otstarbeks mittekasutatavast salvkaevust ja põhjavee kaitstus:
 - VeeS § 127, § 128, § 134, § 137, § 168, keskkonnaministri 08.11.2019 määrus nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“, keskkonnaministri 31.07.2019 määrus nr 31 „Kanaliseerimise, ehitamise ja kasutamise nõuded ning kanalisatsiooniehitise kuja täpsustatud ulatus“;
- Keskkonnatingimused sh pinna- ja põhjavee kvaliteet (seisund), ehitusgeoloogilised tingimused;
- Piirkonna elanike arv täna + tulevikuprognosis;
- Reovee tekke kogus ja dünaamika (sh hooajalisus);
- ÜVVK teenuse taskukohasus;
- Läheduses paiknevad ühiskanalisatsioonisüsteemid;
- ...

Tasuvusanalüüs/alternatiivide analüüs → Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava!

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus

§ 12. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni planeerimine

(1) Ala, kuhu on kavas rajada ühisveevärk ja -kanalisatsioon, kavandatakse selliselt, et võimalus ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumiseks on tagatud kõigile selle ala elanikele ning olemasolevatele ettevõtetele ja asutustele, kelle tarbimine on võrreldav elanike joogivee tarbimisega ning ärajuhitud reovesi vastab olmereovee koostisele.

(2) Planeerimisel lähtutakse järgmisest:

- 1) piirkonnas on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse osutamine tervise ja keskkonna kaitsmiseks vajalik;**
- 2) ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse hind on piirkonna elanike jaoks mõistlik;**
- 3) ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse osutamisele avalduvad piirkonnast tulenevad riskid on ennetatud, leevendatud või maandatud.**

(3) Mõistliku hinna tagamiseks ning jätkusuutliku ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse osutamiseks võivad riik, kohaliku omavalitsuse üksus ja teised organisatsioonid toetada vee-ettevõtjat, arvestades riigiabi nõuetega.

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus

§ 16. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamine ja arendamine

- (1) **Ühisveevärk ja -kanalisatsioon rajatakse ning seda arendatakse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava alusel.** Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava puudumise korral võib ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajada ka ainult üld- või detailplaneeringu alusel, kui sellega kavandatud tehniline lahendus vastab kohaliku omavalitsuse üksuse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise põhimõtetele.
- (2) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamist ja arendamist korraldab kohaliku omavalitsuse üksus.
- (3) Kohaliku omavalitsuse üksus võib ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni rajamise ja arendamisega seotud haldusülesande anda halduslepinguga üle teisele isikule halduskoostöö seaduses sätestatud korras.
- (4) Mitme kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumi hõlmava ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga kaetud ala ulatus ning sellise ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise ning kasutamise tingimused ja kord määratakse kohaliku omavalitsuse üksuste vahelise halduslepinguga halduskoostöö seaduses sätestatud korras.

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus

§ 13. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava

- (1) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kohta koostatav analüüs, mis käsitleb valla või linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni hetkeolukorda ja arendamisettepanekuid.
- (2) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava koostamist korraldab kohaliku omavalitsuse üksus koostöös vee-ettevõtjaga.
- (3) Ühe kohaliku omavalitsuse üksuse kohta koostatakse üks ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava. Kui üks vee-ettevõtja teenindab mitut kohaliku omavalitsuse üksust, võib kõikide kohaliku omavalitsuse üksuste kohta koostada ühe ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava.
- (4) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava koostatakse vähemalt 12 aastaks.
- (5) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava kinnitab kohaliku omavalitsuse volikogu määrusega.

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus

§ 14. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava sisu

(1) Käesoleva seaduse § 13 lõikes 1 nimetatud kava peab sisaldama vähemalt:

1) keskkonnatingimuste ülevaadet, sealhulgas ülevaadet pinna- ja põhjaveest, vete seisundist, pinna- ja põhjaveele avalduvast koormusest, põhjaveevarudest ja ehitusgeoloogilistest tingimustest ning kava seisukohast olulistest piirkonna muudest iseärasustest;

2) ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse kirjeldust; vee-ettevõtja andmeid, sealhulgas vee-ettevõtja omanike andmeid; tarbijarühmade, sealhulgas tööstus- ja tootmisettevõtete kirjeldusi; tarbitava joogivee koguseid ja kvaliteeti ning ärajuhitava reo-, heit- ja sademevee koguseid; vee- ja kanalisatsioonisüsteemide lekkest tingitud veekadude ning infiltratsiooni hinnangulist suurust; ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitunud elanike osakaalu kogu piirkonna elanikest, liitumisvõimalusega elanike arvu ja kava seisukohast olulisi muid andmeid;

3) sotsiaal-majanduslike näitajate kirjeldust, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksuse ühe leibkonnaliikme aasta keskmise netosissetuleku ja elanikkonna maksevõime prognoosi vähemalt esimeseks neljaks aastaks aastate kaupa ning viimase kaheksa aasta kohta üldistatud suundumusi;

4) ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni asukohta ja asendiskeemi ning nende süsteemide, sealhulgas puurkaev-pumplate, joogiveetöötlusjaamade, survetõstepumplate, veetorustike, ühisveevärgil asuvate tuletõrje veevõtukohtade, ühisvoolse ja lahkvoolse kanalisatsiooni, lokaalsete puhastusseadmete, reoveepumplate, purgimissõlmede, reoveepuhastite ja sademeveekanaliseerimise tehnilist kirjeldust ning seisukorra ja sobivuse hinnangut, samuti suubla seisukorra ja veevastuvõtu võime hinnangut;

5) vee-ettevõtja finants-majanduslike näitajate kirjeldust ning lühi- ja pikaajalisi investeerimisprogramme, investeeringute allikaid, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse osutamiseks vajaliku põhivara kirjeldust ja seisundi hinnangut, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse hinna prognoose ning teenuse osutamiseks tehtavate kulutuste osakaalu kohaliku omavalitsuse üksuse ühe leibkonnaliikme aasta keskmisest netosissetulekust vähemalt esimeseks neljaks aastaks aastate kaupa ning viimase kaheksa aasta kohta üldistatud suundumusi;

6) kohaliku omavalitsuse üksusele sobivate tehniliste lahenduste iseloomustust käesoleva lõike punktide 1–5 lähtuvalt koos alternatiivsete lahenduste võrdlusega, välja arvatud piirkondades, kus vee- ja kanalisatsioonisüsteem on välja ehitatud ning puudub vajadus selle täielikuks rekonstrueerimiseks;

7) ühisveevärgi ja -kanalisatsioonina käsitatavate sademeveesüsteemide loetelu ja sademevee ärajuhtimise kaarte valgalade kaupa juhul, kui sademeveesüsteemid on määratud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni osaks;

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus

§ 14. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava sisu

(1) Käesoleva seaduse § 13 lõikes 1 nimetatud kava peab sisaldama vähemalt:

8) ühisveevärgiga kaetavate alade ja reovee kogumisalade kaarte;

9) dimensioonitud vee- ja kanalisatsioonirajatiste põhiskeemi, sealhulgas sademevee äravoolurajatiste põhiskeemi, mis sisaldab vähemalt veeallikate ja veehaarete ning pumba- ja puhastusrajatiste asukohti; sanitaarkaitsealade ning rõhutsoonide ulatust ja kirjeldust; ühisveevärgil asuvaid tulekustutusvee saamise lahendusi ja veevõtukohti ning kanalisatsioonisüsteemide kirjeldust; ülevoolu-, pumba- ja puhastusrajatiste ning purgimissõlmede ja väljalaskude asukohti ja kujasid;

10) ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendusmeetmete elluviimise ajakava ning nende hinnangulist maksumust;

11) arendatud ja nelja aasta jooksul arendatavate piirkondade liitumistähtaegasid;

12) kohaliku omavalitsuse üksuse määratud perspektiivsete ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga kaetavate alade kaarte juhul, kui need ei sisaldu kohaliku omavalitsuse üksuse üldplaneeringus;

13) kaarti üle 2000-inimekvivalendise reostuskoormusega reoveekogumisaladest, mis on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga katmata, kui selle väljaehitamine tooks kaasa põhjendamatult suuri kulusi või sellest ei oleks keskkonnale tulu;

14) kirjeldust piirkonna riskidest, mis võivad ohustada ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse toimepidevust ning nende riskide maandamise meetmetest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2–4, 9 ja 10 loetletud teave peab olema eristatav reoveekogumisalati.

(3) Elanike arvu, sissetuleku ja muude statistiliste näitajate arvestamisel lähtutakse andmete olemasolu korral Statistikaameti prognoosist.

(4) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas planeeritud investeeringute allikana ei ole finantsprognooside koostamisel võimalik arvestada riiklikke toetusi, kui puudub raha eraldamise otsus.

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus

§ 15. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava koostamine, ajakohastamine ja avalikustamine

(1) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava peab olema koostatud kooskõlas vesikonna veemajanduskava ja selle meetmeprogrammiga veeseaduse tähenduses ning täitma veekaitse eesmärke. Sademeveesüsteemide planeerimisel tuleb muu hulgas arvestada üleujutustega ja reostust leevendavate lahendustega, nagu imbkaevud, vett läbilaskvad katendid, taimkattega ribad, viibekraavid, imbkraavid, imbväljakud, puhveralad, viibetiigid ja vihmaaiad, mis sobivad konkreetsetesse oludesse ja mis tagavad nende funktsioneerimise, arvestades kliimatingimusi.

(2) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava eesmärgid ja arendusmeetmed peavad olema kooskõlas kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavaga.

(3) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava kooskõlastatakse Terviseametiga ning Põllumajandus- ja Toiduametiga.

(4) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava avalikustamine, avalike arutelude korraldamine ja huvitatud isikute kaasamine toimub kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 372 kohaselt, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(5) Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava vaadatakse üle ja ajakohastatakse vajaduse korral, kuid mitte harvemini kui iga nelja aasta järel arvestusega, et käsitletava perioodi pikkus oleks vähemalt 12 aastat.

(6) Käesoleva seaduse §-des 13 ja 14 ning käesoleva paragrahvi lõigetes 1–4 sätestatut kohaldatakse ka ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava ajakohastamisele.

(7) Käesoleva seaduse § 14 lõike 1 punktides 4 ja 9 nimetatud teabe alusel koostatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava koosseisus olevad skeemid on piiratud juurdepääsuga teave avaliku teabe seaduse § 35 lõike 1 punkti 181 tähenduses. Nimetatud skeemidele kehtib juurdepääsupiirang 50 aastat alates skeemide koostamisest.

Ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni seadus

§ 17. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga liitumise alused

(1) Vee-ettevõtja peab lubama ühendada tarbimiskoha veevärgi ühisveevärgiga ning tarbimiskoha kanalisatsiooni ühiskanalisatsiooniga käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud tingimustel.

(2) Tarbimiskoha veevärgi ja kanalisatsiooni liitmiseks ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga teeb tarbimiskoha veevärgi ja kanalisatsiooni omanik (edaspidi *tarbimiskoha omanik*) vastava ettepaneku vee-ettevõtjale.

(3) Tarbimiskoha omanikul on kohustus liituda olemasoleva ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas märgitud tähtaja jooksul, kui selleks on välja ehitatud nõuetekohane liitumispunkt. Kui arendamiskavas ei ole liitumistähtaega märgitud, on kohustus liituda nelja aasta jooksul kinnistu liitumispunkti valmimisest arvates.

(4) Tarbimiskoha omanikul ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud liitumiskohustust, kui joogiveega varustamine ning reovee kogumine ja puhastamine on tagatud muul viisil, mis vastab veeseaduse alusel kehtestatud nõuetele. Joogiveesüsteem loetakse käesoleva lõike tähenduses nõuetele vastavaks ka juhul, kui joogivee kvaliteedinäitajad ei vasta veeseaduse alusel kehtestatud nõuetele, kuid joogiveesüsteem ei ohusta teiste isikute joogiveesüsteeme, põhjavee kvaliteeti, inimese tervist ega keskkonda.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud liitumiskohustus ei laiene tööstus- ja tootmisettevõtjale.

Kokkuvõte

- Üle 2000 ie reoveekogumisaladel tuleb rajada ühiskanalisatsioon, lekkekindlad reovee kogumismahutid lubatud vaid erandkorras.
- Väljaspool reoveekogumisalasid ja alla 2000 ie reoveekogumisaladel lubatud nii omapuhastite, reovee kogumismahutite kui ka ühiskanalisatsiooni rajamine.
- Arvestada tuleks lisaks ka nt põhjavee kaitstust (immutamine), kanalisatsiooniehitiste kujasid ning puurkaevude ja –salvkaevude hooldusalade ulatusi, piirkonna elanike arvu täna ja tulevikus, prognoositavat ÜVVK teenuse hinda jm.
- Reovee käitlus piirkonnas planeeritakse ÜVVK arendamise kavas:
 - Alternatiivide analüüs, ÜVVK kaetavad alad, liitumistähtajad!
- Liitumiskohustus olemasoleva ÜVVK süsteemiga ÜVVK arendamise kavas märgitud tähtaja jooksul, kui välja on ehitatud nõuetekohane liitumispunkt:
 - Kui ÜVVK arendamise kavas ei ole liitumistähtaega märgitud, on kohustus liituda nelja aasta jooksul kinnistu liitumispunkti valmimisest arvates.
 - Liitumiskohustuse erandiks on olukord, mil olemasolev reovee kogumise ja puhastamise individuaalne lahendus vastab veeseaduse alusel kehtestatud nõuetele.

Aitäh kuulamast!

Anni Mandel
anni.mandel@kliimaministerium.ee